

СЕКЦІЯ 2

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ГЕОГРАФІЇ В УМОВАХ НУШ

STEM-ОРІЄНТОВАНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ОСВІТНІХ ПРОСТОРІВ НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ В УМОВАХ РЕФОРМИ НУШ

Зорій Т. М., Сливка Р. Р.

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника,

Івано-Франківськ, Україна

e-mail: tetiana.zorii.21@pnu.edu.ua

roman.slyvka@cnu.edu.ua

У сучасних умовах реформування української освіти особливого значення набуває трансформація освітнього простору відповідно до концепції «Нова українська школа» (НУШ) [1]. Географія як інтегративна навчальна дисципліна має значний потенціал для реалізації STEM-підходу, оскільки поєднує природничі знання, просторове мислення, елементи математичного аналізу та проєктної діяльності [3]. У цьому контексті актуальним є впровадження STEM-орієнтованого моделювання освітніх просторів, яке дозволяє переосмислити роль шкільного середовища як активного елемента навчального процесу [2]. Важливість інтеграції STEM-компетентностей у сучасну освіту також підкреслюється у документах OECD, де акцентується необхідність розвитку навичок критичного мислення, креативності та міждисциплінарної взаємодії [4].

Метою дослідження є обґрунтування принципів STEM-орієнтованого моделювання освітніх просторів для викладання географії та визначення можливостей їх практичного впровадження в умовах реформування старшої профільної школи. У дослідженні використано аналіз сучасних нормативних підходів до організації освітнього середовища, принципів просторового планування шкільних приміщень та концепцій STEM-освіти [1; 3].

Сучасна реформа НУШ передбачає створення академічних ліцеїв із новою організацією навчального процесу та оновленими підходами до освітнього середовища [1]. Одним із ключових принципів трансформації українських шкіл є безпека, безбар'єрність, багатофункціональність простору, розвиток візуального контакту та формування шкільної спільноти через відкриті й гнучкі просторові рішення [2]. У межах природничої галузі це передбачає створення спеціалізованих кабінетів географії, лабораторних зон та STEM-лабораторій.

Важливим кейсом у цьому контексті є Ліцей імені Романа Шухевича Івано-Франківської міської ради, який розглядається як приклад перспективного академічного ліцею в межах реформи старшої профільної освіти. Вибір цього закладу пов'язаний із його зручним розташуванням, великою кількістю учнів та потенціалом розвитку профільного навчання. У перспективі ліцей може стати

одним із центрів впровадження сучасних підходів до організації природничої та географічної освіти в Івано-Франківській міській територіальній громаді.

Ліцей імені Романа Шухевича Івано-Франківської міської ради можна розглядати як приклад трансформації великого міського закладу освіти у майбутній академічний ліцей – елемент нової освітньої інфраструктури громади. У межах реформи НУШ такі ліцеї поступово набувають функцій освітніх хабів, що поєднують профільне навчання, сучасні STEM-простори, лабораторії, цифрову інфраструктуру та середовище для міждисциплінарної взаємодії учнів і педагогів. Сильною стороною такої моделі є концентрація фінансових, кадрових і матеріально-технічних ресурсів у потужних міських закладах, що дозволяє забезпечити вищу якість профільної освіти, ширший вибір освітніх траєкторій та кращі умови для впровадження інноваційних методик навчання. Водночас академічні ліцеї у великих містах можуть виступати центрами освітнього тяжіння для навколишніх територій, формуючи нову просторову організацію освітніх потоків у межах міської громади. Разом із тим слабкою стороною цієї політики є ризик посилення освітньої нерівності між великими міськими центрами та малими громадами, які часто не мають достатнього ресурсу для створення повноцінних академічних ліцеїв із сучасною матеріальною базою.

Новизна STEM-орієнтованого моделювання полягає у перетворенні кабінету географії з традиційного статичного простору на інтерактивне середовище. Це проявляється у кількох аспектах: динамічність простору завдяки мобільним меблям і зонуванню, що дозволяє швидко змінювати конфігурацію залежно від типу заняття; інтеграція цифрових і лабораторних інструментів (GIS-програми, датчики, інтерактивні панелі), що забезпечує роботу з реальними даними; проєктна та дослідницька діяльність, яка виходить за межі фронтального викладання та формує навички командної роботи; розвиток компетентностей НУШ – критичного мислення, креативності, інтеграції знань із різних галузей; візуальна ідентичність та ергономіка, що створюють психологічний комфорт і мотивацію учнів [2; 3; 4].

Таким чином, STEM-орієнтоване моделювання освітніх просторів є важливим напрямом модернізації географічної освіти в Україні. Реалізація таких підходів у майбутніх академічних ліцеях, зокрема на прикладі Ліцею імені Романа Шухевича в Івано-Франківську, створює передумови для формування сучасного освітнього середовища, орієнтованого на розвиток компетентного, мобільного та творчого учня.

Список використаних джерел

1. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 р. № 988-р.

2. Методичні рекомендації щодо формування сучасного освітнього простору НУШ. Київ : МОН України, 2024. 48 с.

3. STEM-освіта: стан впровадження та перспективи розвитку : аналітична доповідь / за ред. І. С. Волощука. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2023. 96 с.

4. OECD. The OECD Learning Compass 2030. Paris : OECD Publishing, 2020. URL: <https://www.oecd.org/education/2030-project/teaching-and-learning/learning/learning-compass-2030/>

СУЧАСНІ МОДЕЛІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ГЕОГРАФІЇ

Котик Л.І.

Львівський національний університет імені Івана Франка

liubov.kotyk@lnu.edu.ua

Проведення освітньої діяльності в умовах інтенсивного розвитку цифрових технологій, гуманізації та імплементації в освітній процес засад мультилінгвальності і мультикультуралізму на фоні загострення локальних і регіональних безпекових викликів та глобальної невизначеності і непевності сьогодення, зумовлює перегляд усталених моделей професійної діяльності вчителя у середній школі. В Україні трансформаційні процеси посилені впровадженням засад Нової української школи [9], імплементацією основ менеджменту освітньої діяльності [1, 2, 10], конструюванням конкурентоздатної на світовому освітньому ринку україноцентричної моделі середньої школи [10], стійкої до зовнішніх і внутрішніх проблем, гнучкої й адаптивної до безпекових, технологічних, демографічних, соціально-економічних та інших викликів тощо.

Проблема трансформаційних змін моделі професійної діяльності вчителя напрацьована в українських та закордонних науково-педагогічних дослідженнях [3-5, 7, 11, 13-16]. В її основу покладено запити суспільства на роль вчителя в освітньому процесі, переосмислення процесу навчання і виховання здобувачів освіти через призму досягнень науково-технічного процесу, гуманізації усіх аспектів суспільного життя, активного включення в освітній процес осіб з інклюзією, вимоги професійних стандартів держав світу [11, 12], особливості предметної сфери викладання тощо. Загальним контекстом професійної діяльності вчителя у XXI ст. є відхід від багатолітньої усталеної когнітивної моделі, сфокусованої на інтелектуальному розвитку здобувача освіти і передачі знань від вчителя до учня (вчитель ретранслятор/передавач знань) у напрямок моделей, де вчитель поєднує роль комунікатора, координатора, цифрового імплементатора, освітньо-наукового інноватора тощо. У географії, трансформація моделі професійної діяльності вчителя ускладнена особливістю навчального предмету, який передбачає набуття здобувачем освіти широкого спектру компетентностей, з-поміж яких варто виокремити: інформаційно-комунікативну, навчання впродовж життя, культурну, громадянські та соціальні компетентності, підприємливість і фінансова